

Van Hoogstratenschool

kindgericht · ondernemend · duurzaam

Gedragsprotocol
&
Anti-pestprotocol

Inhoud

<i>De schoolregels</i>	3
<i>1.1 Waarom een anti-pestprotocol?</i>	4
<i>1.2 Begripsomschrijving plagen en pesten</i>	4
<i>1.3 Voorbeelden van specifiek pestgedrag:</i>	4
<i>1.4 Het gepeste kind</i>	5
<i>1.5 De pester(s)</i>	6
<i>1.6 De meelopers en de andere kinderen</i>	6
<i>2.1 Het gepeste kind</i>	7
<i>2.2 De pester</i>	7
<i>2.3 De overige kinderen</i>	7
<i>4.1 Preventieve maatregelen</i>	8
<i>4.2 Repressieve maatregelen</i>	8
<i>5.1 Hulp aan het gepeste kind:</i>	10
<i>5.2 Hulp aan de pester</i>	10
<i>5.3 Hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers</i>	10
<i>5.4 Hulp aan de ouders</i>	10
<i>6. De OEPS methode</i>	11

De schoolregels

De Van Hoogstratenschool wil een positieve leeromgeving creëren en behouden waarin leerlingen, personeel en ouders een veilig schoolklimaat ervaren. Met elkaar zijn er om die reden schoolregels opgesteld waar iedereen zich aan houdt. Deze schoolregels gelden voor de hele school en handen in de groepen.

We behandelen elkaar met respect

Naar school gaan moet voor iedereen plezierig zijn, bijvoorbeeld:
We helpen elkaar zoveel mogelijk.
We behandelen een ander zoals we zelf graag behandeld willen worden.
We letten op ons taalgebruik.
We zorgen ervoor dat iedereen zich veilig voelt op school.
We zijn beleefd tegen alle volwassenen in school.

We storen elkaar zo min mogelijk

In school moet het rustig zijn, bijvoorbeeld:
We gaan rustig naar binnen.
We lopen normaal door de gang.
We storen anderen in de gemeenschapsruimte en gangen zo min mogelijk.
In de klas zitten we rustig op onze plaats.
We gebruiken onze stem normaal.

We gaan zorgvuldig met onze spullen en die van anderen om

De school moet netjes zijn, bijvoorbeeld:
We gooien afval in de vuilnisbak.
We hangen jassen op aan de kapstok.
We zorgen ervoor dat ons kastje er netjes uitziet.
We ruimen onze spullen op.
We kunnen erop vertrouwen dat er niemand aan onze spullen komt.
We zijn zuinig op de spullen van de school.

We lossen problemen samen op

De school moet veilig zijn, bijvoorbeeld:
Als we een meningsverschil hebben praten we erover.
Als ons probleem te groot is schakelen we de juf of meester in.
We vermijden spelletjes waarbij we elkaar pijn kunnen doen.
Als we ons onveilig voelen mogen we dat tegen de juf of meester zeggen.
We helpen iemand die verdrietig, bang of alleen is.

1.1 Waarom een anti-pestprotocol?

De Van Hoogstratenschool wil kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus ontwikkelen. Pesten komt helaas op alle scholen voor. Directies en leerkrachten die ontkennen dat pesten op hun school plaatsvindt zijn ongeloofwaardig en nemen het pestgedrag niet serieus. Het is belangrijk om een duidelijk en helder beleid te hebben waar alle betrokkenen op kunnen terugvallen in voorkomende gevallen. Natuurlijk is het beter om het pesten te voorkomen door het scheppen van een goed pedagogisch klimaat. Daar gaat dan ook in eerste instantie de aandacht naar uit. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat, waarin de kinderen positief benaderd worden. Dat uit zich in een prettige werksfeer in de klas en op het schoolplein. De schoolregels vormen de basis voor dit schoolklimaat. Elk jaar maakt de groepsleerkracht daarover duidelijke afspraken met de kinderen. Respect is de basis voor ons gedrag ten opzichte van elkaar.

Kinderen moeten leren met regels om te gaan en daar moeten we dus als leerkrachten en ouders energie in steken. Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed. Ondanks onze inzet en samenwerking als opvoeders kan het voorkomen dat een kind in een enkel geval systematisch door andere kinderen wordt gepest. Dan kan een kind zodanig in de knoop komen met zijn schoolomgeving, dat de regels van de leerkracht niet meer voldoende de veiligheid bieden en daarmee de gewenste ontwikkeling van een kind wordt bedreigd. In een dergelijk geval is het van groot belang dat de leerkracht onder ogen ziet, dat er een ernstig probleem in zijn of haar groep is. In een klimaat waarin het pesten gedoogd wordt, worden ook de pedagogische structuur en de veiligheid daarin ernstig aangetast. Voor de Van Hoogstratenschool is dat onacceptabel. In dit protocol leggen wij vast hoe we het pestgedrag van kinderen aanpakken. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, de ernst en ook over de specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag.

1.2 Begripsomschrijving plagen en pesten

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen? Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

1.3 Voorbeelden van specifiek pestgedrag:

Verbaal:

- Vernederen: "Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen".
- Schelden: "Viespeuk, etterbak, mietje" enz.
- Dreigen: "Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je."
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz.)
- Samenspannen tegen een kind bijvoorbeeld door gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of steun te zoeken bij andere kinderen om een kind op te wachten en te pakken te nemen.

Fysiek:

- Trekken, duwen.

- Schoppen en laten struikelen
- Krabben, spugen, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten. Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen.
- Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie:

- Steun zoeken bij andere kinderen dat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingetjes.
- Stelen of vernielen van bezittingen
- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.
- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken.

Cyber pesten:

- Pesten via digitale media, onder andere: e-mail, YouTube, Facebook, Tumblr, Twitter, Instagram, SnapChat, What'sapp, chatrooms, etc.
- Dreigende berichten plaatsen via deze digitale media.
- Foto's of filmpjes plaatsen of verder verspreiden zonder toestemming van degene op de foto via deze digitale media.
- Iemand uitschelden, belachelijk maken, isoleren, intimideren via deze digitale media.

Rolverdeling betrokkenen

Het specifieke van pesten is dus gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter. Het gebeurt regelmatig, waardoor de veiligheid van een kind wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Bij dit echte pestgedrag zien we ook altijd de onderstaande roloverdeling terug bij een aantal betrokkenen.

1.4 Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken, maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt. Uit onderzoek blijkt dat kinderen gepest worden in situaties waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen. Er is dan al sprake van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan manifesteren en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen.

Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Ze spelen een ander instrument, doen aan een andere sport of zitten op een andere clubje. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet goed. Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden mits de pesters daar de kans voor krijgen (bijvoorbeeld in vrije situaties, op het plein of na schooltijd)

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit naar hun kwelgeesten. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door hun slachtofferrol, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten. Jongens die worden gepest horen bijna nooit tot de motorisch beter ontwikkelde kinderen.

1.5 De pester(s)

Kinderen die pesten zijn vaak juist fysiek wel de sterksten uit de groep. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Ze krijgen ander kinderen makkelijk mee om een slachtoffer te pakken te nemen. Pesters hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich al vergissen, gaan ze direct op zoek naar een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: Je bent voor of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging uit naar de gezamenlijke omgeving van pester en slachtoffer.

Alles is immers beter dan door de "machtige pester" zelf gepest te worden. De pesters stralen juist deze dreigende zekerheid met verve uit. Ze overtreden bewust regels en storen zich aan god noch gebod en hebben vaak de vaardigheden ontwikkeld met hun daden weg te komen. Het profiel van de pester is sterk zelf bevestigend, hij ziet zichzelf als een slimme durfal die de dommerds de loef afsteekt en ze dat ook bij herhaling laat merken. "Wie maakt mij wat?" staat met grote letters op het voorhoofd geschreven.

Het komt ook regelmatig voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich bijvoorbeeld in een andere omgeving dan die van zijn slachtofferrol, vervolgens als pester gaan opstellen en manifesteren. "Laten pesten doet pesten".

Meisjes pesten minder openlijk dan jongens en vaak op een subtiele manier waarbij de uitdaging naar het gezag ter plekke niet echt aan de orde is. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Meisjes opereren minder individueel en meer met groepsvorming in de zin van er al dan niet bij te horen. Fysiek geweld komt bij deze groep pesters veel minder voor.

Een succesvolle pester leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Ook pesters hebben last op termijn van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendjes op lange termijn te maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

1.6 De meelopers en de andere kinderen

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de direct actieve rol van pester. Sommige kinderen behouden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde "meelopers". Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of er zijn kinderen die het niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe (school) omgeving.

Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met de pester in kwestie.

Vooraf meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden. Als kinderen actiever

gaan meepesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht. Alles wat in een groep gebeurt laat het individueel denken meer en meer achter zich en zo kan met name groepsgedrag leiden tot excessen die achteraf voor iedereen inclusief de pesters onacceptabel zijn.

Het heeft echter absoluut zin om als opvoeder daadwerkelijk op te treden tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie aanzienlijk veranderen. Het pesten wordt dan al direct minder vanzelfsprekend en draagt bovendien grotere risico's met zich mee. De situatie voor met name meelopers verandert hierdoor. Het wordt hen duidelijk dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers horen graag bij de norm en de grote groep en zijn niet bereid en ook niet in staat om grote risico's te lopen waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien, dit in tegenstelling tot de ervaren pester. Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven, vervullen dus een belangrijke rol.

Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school of op de club willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De gevoelde onmacht bij deze ouders wordt door hen sterk ervaren en is niet altijd een goede leidraad tot een rationeel handelen. De ouder wil maar een ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt. Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van de opvoeding en ontwikkeling hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.

2. Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten

2.1 Het gepeste kind

Een gepest kind schaamt zich vaak voor zijn gedrag, het voldoet niet aan normen die de ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat zelfstandig in staat is zijn boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor kinderen en zorgt ook voor een evenredig groot probleem bij de erkenning en de aanpak ervan. Veel gepeste kinderen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe en vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor het gepeste kind eens te meer met de gevolgen van het pesten kan worden geconfronteerd. Als represaille kan er in nog heviger mate gepest worden dan daarvoor al het geval was.

2.2 De pester

De pester zelf ziet zich in zijn machtsspel bedreigd, en dat moet ten koste van alles voorkomen worden. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen. Bij een aantal pesters is dat hun liefste wens waardoor ze echter helaas onmachtig zijn door het ontbreken van het hanteren van de juiste vaardigheden.

2.3 De overige kinderen

Er zijn kinderen die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen. Dit is vergelijkbaar met het niet te hulp schieten bij het verdrinken van mensen, waar een menigte bij aanwezig is. Ook zijn er kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar kunnen de gebeurtenissen niet duiden als pestgedrag, waar gepeste kinderen erg veel last van ondervinden.

3. Uitgangspunten bij ons gedragsprotocol

1. Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat een probleem op onze school zowel voor de leerkrachten als de ouders, de gepeste kinderen, de pesters en de overige kinderen.
2. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
3. Leerkrachten en pedagogisch medewerkers moeten tijdig inzien en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten en pedagogisch medewerkers duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag. De verantwoordelijkheid blijft te allen tijde liggen bij de leerkrachten.
4. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen weer optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure uit.
5. Dit gedragsprotocol wordt door het hele team en de oudervertegenwoordiging onderschreven en ook alle ouders ter inzage aangeboden.

4. Maatregelen

4.1 Preventieve maatregelen

1. De leerkracht bespreekt met de leerlingen de algemene afspraken en regels in de klas als normaal gebruikelijk aan het begin van het schooljaar. Het onderling plagen en pesten wordt hier benoemd en besproken in alle groepen van de school en vanaf groep 3 t/m 8 worden de regels van het pestprotocol expliciet besproken.
2. Indien de leerkracht aanleiding toe ziet, besteedt hij of zij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgebesprek.
3. Tijdens het speelkwartier en in de middagpauze houden de leerkrachten respectievelijk de pedagogisch medewerkers pleinwacht.
4. Bij het uitgaan van de school om 12.00 uur en 15.00 uur lopen de leerkrachten met de kinderen mee naar beneden.
5. Wekelijks verzorgen alle leerkrachten 1 uur per week sociaal emotionele vorming met de methode 'Leefstijl'
6. De sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen wordt op school- en groepsniveau gemeten en geanalyseerd met het instrument ZIEN
7. Groeps-breed kan de consequentieladder voor een bepaalde periode ingezet worden (zie bijlage 1).

Jaarlijks wordt er door de gymleerkracht, die ook rots en water-trainer is, een rots en watertraining aangeboden. De kinderen die hier aan deelnemen, worden besproken met de leerkracht en intern begeleider.

4.2 Repressieve maatregelen

Als er in een bepaalde groep zich pestgedrag voordoet, wordt dit door de leerkracht besproken met de intern begeleider. Samen kijken zij welke inzet nodig en mogelijk is.

1. Indien er sprake is van incidenten betreffende pestgedrag wordt dat met de betrokken kinderen besproken door de leerkracht van het kind. Deze gesprekken worden regelmatig herhaald om het probleem aan te pakken. Van de gesprekken worden aantekeningen

- gemaakt in het leerlingendossier van zowel de pester als het gepeste kind. De leerkracht kan de intern begeleider inschakelen voor advies (n.b. niet om het gesprek over te nemen)
2. Indien er sprake is van herhaald pestgedrag worden de ouders van de pester in het bijzijn van de pester op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen in een gesprek op school. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester apart benoemd en vastgelegd. Ook op te leggen sancties bij overtreding van de afspraken worden genoteerd. (bijvoorbeeld uitsluiting van met name de situaties die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag; buitenspelen, overblijven, bewegingsonderwijs, excursies, schoolreisjes en bibliotheekbezoek). In overleg met de intern- begeleider kan het schoolmaatschappelijk werk worden ingeschakeld. Aan de ouders van het gepeste kind wordt de voortgang en de resultaten van de aanpak gemeld. De directeur van de school wordt uiterlijk in dit stadium op de hoogte gesteld van de gesprekken met de kinderen en de ouders en kan de gemaakte afspraken terugvinden in het digitale leerling-dossier van de school.
 3. Indien het probleem zich toch blijft herhalen schakelt de leerkracht de directeur in. De leerkracht overhandigt de directeur het leerling-dossier (digitaal) met daarin de data van de gebeurtenissen, de data en inhoud van de gevoerde gesprekken en de vastgelegde afspraken zoals die gemaakt zijn om het pesten aan te pakken.
 4. De directeur roept de ouders op school voor een gesprek in aanwezigheid van de leerkracht. Ook het kind kan in dit gesprek betrokken worden. De directeur stelt een contract op met als doel verbetering van het gedrag van de pester, en een overzicht van mogelijke maatregelen als verbetering uitblijft. (verwijzing naar jeugdzorg, gedragstherapie, schorsing, verwijdering). Alles wordt zorgvuldig gedocumenteerd in het digitale leerling-dossier.
 5. Indien het pestgedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert, en/of de ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem ook aan te pakken kan de directeur van de school overgaan tot bijzondere maatregelen zoals omschreven in het reglement schorsing en verwijdering.
 6. Als de school vaststelt dat een leerling niet langer met succes het onderwijs op onze school (zoals verwoord in het schoolplan) kan volgen (door oorzaken in of buiten de leerling gelegen), of als er sprake is van ernstige verstoringen op het gebied van veiligheid of orde, kan het bevoegd gezag besluiten deze leerling van onze school te verwijderen. De beslissing tot verwijdering wordt, nadat de groepsleerkracht en de ouders over het voornemen tot verwijdering zijn gehoord, schriftelijk en met redenen omkleed door de directeur van de school meegedeeld. Daarbij is het voor betrokken ouder(s)/verzorger(s) mogelijk om, binnen 6 weken na dagtekening, schriftelijk bezwaar aan te tekenen tegen dit besluit. Vervolgens beslist het bestuur binnen 4 weken op het bezwaar, maar zal wel de ouders eerst horen.

5. Richtlijnen voor de pedagogische aanpak en de hulpverlening

Formulieren en procedures leiden op zichzelf niet tot het verdwijnen van ongewenst gedrag. Wel is het belangrijk om in zaken als pestgedrag duidelijk te monitoren en vast te leggen hoe het verloop van een casus wordt behandeld, want er is veel tijd mee gemoeid en er zijn ook veel betrokkenen. Onderstaande tekst geeft concrete invullingen en handreikingen voor het pedagogisch handelen vanuit de professionele schoolomgeving.

Opvoeden hangt samen met het positief bevestigen van gewenst gedrag. Ongewenst gedrag proberen we om te buigen naar gewenst gedrag door elke geslaagde poging van een kind om nieuw, beter gedrag uit te proberen, positief te waarderen.

Als een kind toch wordt geconfronteerd met ongewenst (pest)gedrag van een ander kind is het bieden van veiligheid van groot belang. Soms durven kinderen hun probleem niet aan de leerkracht te vertellen. De school moet kinderen de mogelijkheid bieden om naar een leerkracht van eigen keuze gaan. Deze leerkracht, een zogenaamde vertrouwenspersoon voor de kinderen, koppelt het

probleem vervolgens terug naar de direct betrokken leerkracht alsmede de directeur van de school. De leerkracht heeft een zeer belangrijke rol. De leerkracht zal helder en duidelijk moeten maken dat dit ongewenste gedrag volstrekt niet geaccepteerd wordt. De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, spreekt zwaar en ernstig met de pester en zijn ouders en richt zich vervolgens op de zwijgende middengroep en de meelopers.

5.1 Hulp aan het gepeste kind:

De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang. Het kind is eenzaam en slachtoffer en heeft recht op professionele zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuwe ongewenste ervaringen staat het verwerken van de ervaringen. Dit gebeurt door gesprekken met een vertrouwenspersoon, bij voorkeur de leerkracht van het kind. Bij het monitoren van ontwikkelingen is het van belang naast incidentele momenten ook vaste momenten van gesprek in te bouwen waarin het kind gevraagd wordt naar de gewenste vooruitgang. Het doel is tweeledig: zowel het signaleren van nieuwe prikkels als het verwerken van de eerdere ervaringen. Het kind een schriftje geven als vertrouwelijk instrument van kind en leerkracht om positieve en negatieve ervaringen te verwoorden kan een hulpmiddel zijn. De leerkracht moet regelmatig ook terugkoppelen naar de ouders om ervoor te zorgen dat ook zij hun beeld bijstellen aan de hand van reële waarnemingen. Pas als zij deelgenoot zijn van het proces dat hun kind doormaakt kan dat proces op de juiste manier ontwikkelen.

5.2 Hulp aan de pester

De pesters hebben in ons pedagogisch stelsel ook recht op hulp, zij zijn niet in staat om op een normale wijze met anderen om te gaan en hebben daar onze professionele hulp bij nodig. Die hulp kan bestaan uit de volgende activiteiten: Een gesprek vanuit dit protocol waarin ondubbelzinnig zal worden aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op de school. Dit gesprek wordt gevoerd als een slecht-nieuwsgesprek. Er wordt een duidelijk afspraak voor een vervolgesprek gemaakt. Pestgedrag wordt binnen het team van de school gemeld zodat al het personeel alert kan reageren en bij kan dragen aan de oplossing (expertise uitwisselen). De ouders worden geïnformeerd van zowel de pester als het gepeste kind om mee te werken aan een positieve wending. Daarnaast voert de leerkracht een aantal probleemoplossende gesprekken met de betrokken kinderen waarbij getracht zal worden de oorzaak van het pesten te achterhalen. Daarnaast proberen we de pester gevoelig te maken voor hetgeen hij/zij aanricht bij het gepeste kind. Het inschakelen van de expertise van jeugdzorg of de onderwijsbegeleidingsdienst kan in overleg met de intern begeleider

5.3 Hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers

De zwijgende middengroep is van cruciaal belang in de aanpak van het probleem. Als de groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben kinderen die pesten veel minder te vertellen. Deze middengroep is eenvoudig te mobiliseren in een kring of klassengesprek. Ook kunnen de ouders van deze kinderen ingeschakeld worden.

5.4 Hulp aan de ouders

Voor de ouders van het gepeste kind is het van belang dat de school ouders serieus neemt. De ouders hebben recht op begrip en aandacht. Ze moeten betrokken worden bij de voorbereiding van de aanpak en de begeleiding van hun kind.

De ouders van de pesters moeten absoluut op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont dat dringend verbetering behoeft. Ook zij moeten betrokken worden bij de aanpak en de begeleiding

van hun kind.

De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers moeten zich bij de leerkracht kunnen melden als zij van hun kind vernemen dat er een kind gepest wordt. Ook voor ouders moet een klimaat geschapen worden waarin het duidelijk is dat de school open staat voor dit soort meldingen. Ouders kunnen hun kinderen zeggen dat zij het verschrikkelijk vinden als kinderen elkaar pesten. Dat als hun kind het ziet, het zeker niet mee moet pesten, maar stelling moet nemen. Indien het kind die stelling niet durft te nemen, het altijd aan de ouders of aan de leerkracht moet vertellen. Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken. Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

Word je gepest, praat er dan thuis en op school over.

Je mag het niet geheim houden!!

6. De OEPS methode

De school heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen. Maar het kan misgaan. Dat is niet erg. Het zijn leermomenten. "Hoe ga je het de volgende keer doen? Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade. Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?" Het gesprek aangaan, gewenst gedrag belonen en complimenteren zal in de meeste gevallen de manier zijn om problemen op te lossen.

Als het misgaat (grensoverschrijdend gedrag), hebben we op de Van Hoogstratenschool de OEPS-procedure die we dan gebruiken. Bij kinderen met gedrags- en/of sociaal-emotionele problemen waar al andere specifieke interventies en zorgtrajecten voor worden ingezet of waar het samenwerkingsverband passend onderwijs (SPOH) bij betrokken is, kan de school ervoor kiezen om de OEPS-procedure op een andere manier uit te voeren. Dit wordt besloten door de directie, de intern begeleider en de leerkracht, in overleg met ouders. De OEPS-procedure werkt als volgt:

Wanneer een OEPS?

Bij grensoverschrijdend gedrag wat indruist tegen de algemeen geaccepteerde normen en waarden óf de schoolregels. Denk aan:

- a. Het plegen van fysieke geweld
- b. Het moedwillig vernielen van spullen van de school of andere leerlingen
- c. Het respectloos bejegenen van de medewerker van de school (uitschelden, zeer brutale mond, bedreigen, etc.)
- d. Het doelmatig uitschelden en schofferen van andere leerlingen
- e. Stelselmatig treiter- of pestgedrag naar andere leerlingen

Het kan zijn dat de leerling niet direct grensoverschrijdend gedrag vertoont, maar wel gedrag dat als aanstootgevend of vervelend wordt ervaren door zowel medeleerlingen of de leerkracht. De leerkracht kan er dan voor kiezen om een OEPS-waarschuwing te geven, bij de derde waarschuwing krijgt de leerling alsnog een OEPS.

De schoolregels:

1. We behandelen elkaar met respect
2. We storen elkaar zo min mogelijk
3. We gaan zorgvuldig met spullen om
4. We lossen problemen samen op

De leerling krijgt een OEPS en dan?

1. Het blad wordt op een afgesproken plaats buiten de klas bij een collega leerkracht gemaakt. Tevens krijgt de leerling extra werk mee waaraan hij/zij moet werken totdat de leerkracht tijd heeft om met de leerling te praten. Het plaatsen buiten de klas is een manier om de leerling tot rust te laten komen. Ook zorgt het ervoor dat de leerkracht door kan gaan met

lesgeven zonder dat de les onderbroken wordt door het grensoverschrijdende gedrag. In de eerst volgende pauze, of een door de leerkracht gekozen daarvoor geschikt moment, wordt het OEPS blad samen met de leerling besproken. Het OEPS blad gaat na schooltijd mee naar huis. De leerkracht belt met de ouders of plant een afspraak in om de OEPS te bespreken. De OEPS moet na ondertekening (voor gezien) door ouders/verzorgers retour naar school. De leerling werkt vanaf het moment dat hij/zij de OEPS heeft gekregen **tot én met** het eerstvolgende dagdeel in een andere groep.

2. Bij de tweede OEPS worden de ouders/verzorgers verzocht op school te komen voor een gesprek met leerkracht en de intern begeleider. Vanaf groep 5 wordt van de leerling verwacht om ook bij het gesprek (op een bepaald punt) aan te schuiven. Besprekpunten zijn dan:
 - a. Wat waren de aanleidingen voor de OEPS-en?
 - b. Er wordt een handelingsplan opgesteld. Wat verwachten we van de leerling, wat heeft de leerling nodig, wat doen we als het misgaat? Leerling-specifieke afspraken worden hierin gemaakt. Het handelingsplan wordt ondertekend door de school en de ouders.
 - c. Indien nodig wordt er nog een gesprek met de leerling gepland waarin de nieuwe afspraken worden besproken.
 - d. Directie wordt op de hoogte gesteld van het gedragshandelingsplan.
 - e. Bij zorgvragen omtrent de gedrags- en sociaal-emotionele ontwikkeling kan het samenwerkingsverband (SPPOH) of andere hulpverlening worden ingeschakeld.
3. Bij de derde OEPS wordt de leerling besproken met de onderwijsadviseur van passend onderwijs (SPPOH). Ouders worden door directeur hiervan op de hoogte gesteld. Ook hebben ouders, leerkracht/intern begeleider en directeur een gesprek waarin gemaakte afspraken opnieuw worden vastgesteld in een handelingsplan en contract. Dit wordt ondertekend door de school en de ouders. Tevens wordt met de ouders besproken dat bij een vierde OEPS de leerling wordt geschorst en bij een vijfde OEPS de leerling wordt verwijderd van school.
4. Bij de vierde OEPS wordt de leerling geschorst door de directeur. Dit kan voor één, twee of meerdere dagen zijn. De onderwijsadviseur van SPPOH en de leerplichtambtenaar worden hiervan op de hoogte gesteld. In een gesprek met ouders, directie en IB wordt besproken dat bij een vijfde OEPS de leerling verwijderd wordt van school.
5. Haalt de leerling, ondanks het gedragshandelingsplan en de eventuele ingeschakelde hulpverlening, na de schorsing weer een OEPS (de vijfde), dan wordt de leerling opnieuw door de directeur geschorst. Ouders moeten dan per direct opzoek naar een nieuwe school voor hun kind, anders wordt de leerling verwijderd van school.

Algemene opmerkingen:

- Het is aan de school om te bepalen wanneer een leerling een waarschuwing voor een OEPS, een OEPS of een schorsing krijgt. De school wil dit uitleggen aan ouders en hierover in gesprek gaan, maar we gaan niet in discussie. De directie is eindverantwoordelijke.
- De OEPS-en blijven staan gedurende één schooljaar.
- Als er sprake is van zeer ernstig grensoverschrijdend gedrag kan de directeur overgaan tot de beslissing van een directe schorsing of verwijdering, zonder dat er OEPS-en aan vooraf zijn gegaan.

We gaan er als school van uit dat de OEPS- niet nodig zal zijn op de Van Hoogstratenschool. Vertrouwen, veiligheid, rust en wederzijds respect staan bij ons voorop. We willen leerlingen een schoolomgeving bieden waar ze tot hun recht komen en kunnen leren. Dat verwacht u als ouder toch ook? Juist daarom willen we als school duidelijk zijn in ons gedragsbeleid.

Bijlage 1.

Van Hoogstratenschool

kindgericht · ondernemend · duurzaam

Protocol consequentieladder

Wat is de consequentieladder?

De consequentieladder is een hulpmiddel dat tijdelijk ingezet kan worden als een klas moeilijk te corrigeren is. Het is een ladder met verschillende kleuren met daarbij voor elk kind een knijper. Als een kind storend of gewenst gedrag in de klas vertoont, gaat de knijper respectievelijk een trede lager of hoger. Zo is het voor de kinderen visueel welk gedrag (on)gewenst is en kunnen ze zo nodig hun gedrag op tijd bijstellen. Mocht dit niet op tijd gebeuren dan zal er een consequentie volgen.

Hoe ziet de consequentieladder eruit?

De consequentieladder heeft 7 bladen waarop het volgende staat;

Van boven naar beneden;

- Je bent een Topper!
- Het gaat goed!
- Neutraal (*hierop komen de leerlingen binnen*)
- Herinnering: weet je het nog?
- Waarschuwing: let op!
- Schrijfpdracht
- Gesprek met ouders

Hoe wordt er gewerkt met de consequentieladder?

De consequentieladder is een tijdelijk interventiemiddel. In samenspraak met de intern begeleider wordt besloten dat de consequentieladder voor een periode wordt gebruikt in de klas. De ladder wordt intensief ingezet en naarmate er langer mee gewerkt wordt weer langzaam afgebouwd. Er wordt meestal 3-8 weken mee gewerkt. De consequentieladder hangt voor ieder kind op een goed zichtbare plaats. Als een kind door de les heen praat, brutaal is of iets anders doet dat de les verstoort en niet luistert bij mondeling corrigeren van de leerkracht, wordt zijn knijpertje een trede lager gezet. Dit wordt kort benoemt bij de leerling. Andersom geldt het ook: laat een leerling positief/wenselijk gedrag zien, gaat de knijper een trede omhoog.

Als de leerling op 'schrijfpdracht' terecht komt, zal het kind een opdracht krijgen om (bijvoorbeeld buiten de klas of als huiswerk) een stukje te schrijven over wenselijk gedrag. Als dat niet helpt volgt de laatste stap waarbij ouders worden gebeld om te praten over het gedrag van de leerling (dit kan dus telefonisch).

Let op! De consequentieladder is geen vervanging van de OEPS-procedure. De consequentieladder wordt gebruikt voor kortere periodes als er in een klas meer visuele bekrachtiging nodig is van gewenst gedrag. Ook dan geldt nog steeds de OEPS-procedure inclusief de OEPS-waarschuwingen.